

MODEL ODPOWIEDZI

do zadań na **konkurs z chemii** etapu wojewódzkiego w roku szkolnym 2017/2018
[58 pkt.]

W zadaniach na obliczenia zaliczano na korzyść ucznia również każdą inną metodę jaką uczeń zaproponował zgodną z zasadami logicznego myślenia.

Zadanie 1. [0-1 pkt]

Oblicz, ile cząsteczek znajduje się w 0,2 milimola amoniaku?

1 mol – $6,023 \times 10^{23}$
0,0002 mola - X

$$X = \frac{0,0002 \text{ mola} \times 6,023 \times 10^{23}}{1 \text{ mol}} = \frac{0,0012046 \times 10^{23}}{1} = \underline{0,0012046 \times 10^{23}} = \underline{12,046 \times 10^{19}}$$

Zadanie 2. [0-1 pkt]

Oblicz, jaką objętość w warunkach normalnych zajmuje $18,069 \times 10^{24}$ cząsteczek tlenku węgla (IV)?

$22,4 \text{ dm}^3$ – $6,023 \times 10^{23}$

$18,069 \times 10^{24}$ - $180,69 \times 10^{23}$

$22,4 \text{ dm}^3$ – $6,023 \times 10^{23}$
X dm^3 – $180,69 \times 10^{23}$

$$X = \frac{22,4 \text{ dm}^3 \times 180,69 \times 10^{23}}{6,023 \times 10^{23}} = \underline{672 \text{ dm}^3}$$

Zadanie 3. [0-3 pkt.]

Kolbę o pojemności 2 dm^3 napełniono chlorowodorem w warunkach normalnych, po czym wprowadzono do całej kolby wodę, wymieszano całość. Oblicz stężenie molowe otrzymanego kwasu chlorowodorowego. Przy obliczeniach wynik podaj z dokładnością do trzeciego miejsca po przecinku. Udziel poprawnej odpowiedzi.

Obliczanie masy molowej chlorowodoru:

$$M_{\text{HCl}} = 1 + 35,5 \text{ g/mol} = 36,5 \text{ g/mol}$$

Obliczanie masy chlorowodoru, który zajmuje objętość 2 dm³:

$$36,5 \text{ g/mol} - 22,4 \text{ dm}^3$$

$$X \text{ g/mol} - 2 \text{ dm}^3$$

$$36,5 \text{ g/mol} \times 2 \text{ dm}^3$$

$$X = \frac{\quad}{22,4 \text{ dm}^3} \approx \underline{3,259 \text{ g}}$$

Obliczanie stężenia molowego otrzymanego kwasu chlorowodorowego:

$$C_{\text{mol}} = \frac{m_s}{M \times V_r} = \frac{3,259 \text{ g/mol}}{36,5 \text{ g/mol} \times 2 \text{ dm}^3} \approx 0,0446 \text{ mol/dm}^3 \approx \underline{0,045 \text{ mol/dm}^3}$$

Odp.: Stężenie molowe otrzymanego kwasu chlorowodorowego wynosi 0,045 mol/dm³.

Zadanie 4. [0-5 pkt.]

Rozpuszczając 25 g mieszaniny wodorotlenku litu i wodorotlenku sodu w stosunku 5 moli na 1 mol otrzymano roztwór o objętości 300 cm³. Oblicz stężenie molowe obu składników użytej mieszaniny. Przy obliczeniach wynik podaj z dokładnością do trzeciego miejsca po przecinku. Udziel poprawnej odpowiedzi.

$$V_r = 300 \text{ cm}^3 = 0,3 \text{ dm}^3$$

Obliczanie mas molowych LiOH i NaOH:

$$M_{\text{LiOH}} = 7 \text{ g/mol} + 16 \text{ g/mol} + 1 \text{ g/mol} = \underline{24 \text{ g/mol}}$$

$$M_{\text{NaOH}} = 23 \text{ g/mol} + 16 \text{ g/mol} + 1 \text{ g/mol} = \underline{40 \text{ g/mol}}$$

Obliczanie mieszaniny wodorotlenku litu i wodorotlenku sodu w stosunku 5 moli na 1 mol:

$$5 \text{ moli LiOH} = 5 \text{ moli} \times 24 \text{ g/mol} = 120 \text{ g/mol}$$

$$1 \text{ moli NaOH} = 1 \text{ moli} \times 40 \text{ g/mol} = 40 \text{ g/mol}$$

$$120 \text{ g} + 40 \text{ g} = \underline{160 \text{ g/mol}}$$

$$40 \text{ g} - 160 \text{ g}$$

$$x - 25 \text{ g}$$

$$x = 6,25 \text{ g}$$

$$6,25 \text{ g} : 40 \text{ g/mol} = 0,156 \text{ mola}$$

Obliczanie stężenia molowego obu składników mieszaniny:

$$C_{\text{mol}} = \frac{n}{V_r} = \frac{0,156 \text{ mola}}{0,3 \text{ dm}^3} = \underline{0,52 \text{ mol/dm}^3 \text{ NaOH}}$$

$$120 \text{ g} - 160 \text{ g}$$

$$x - 25 \text{ g}$$

$$x = 18,75 \text{ g}$$

$$18,75 \text{ g} : 24 \text{ g/mol} = 0,78 \text{ mola}$$

$$0,78 \text{ mola} : 0,3 \text{ dm}^3 = 2,6 \text{ mola/dm}^3$$

Odp.: Stężenie molowe wodorotlenku litu użytego do mieszaniny wynosi $2,6 \text{ mol/dm}^3$, a wodorotlenku sodu - $0,52 \text{ mol/dm}^3$.

Zadanie 5. [0-2 pkt.]

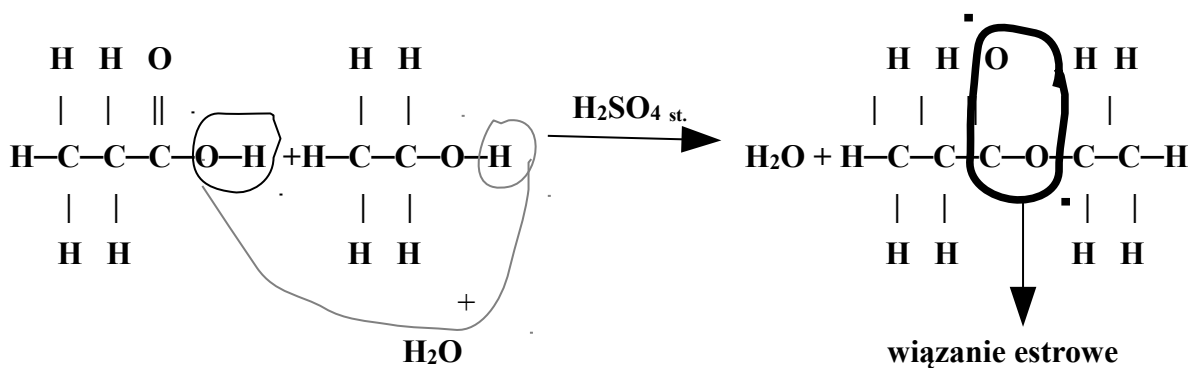
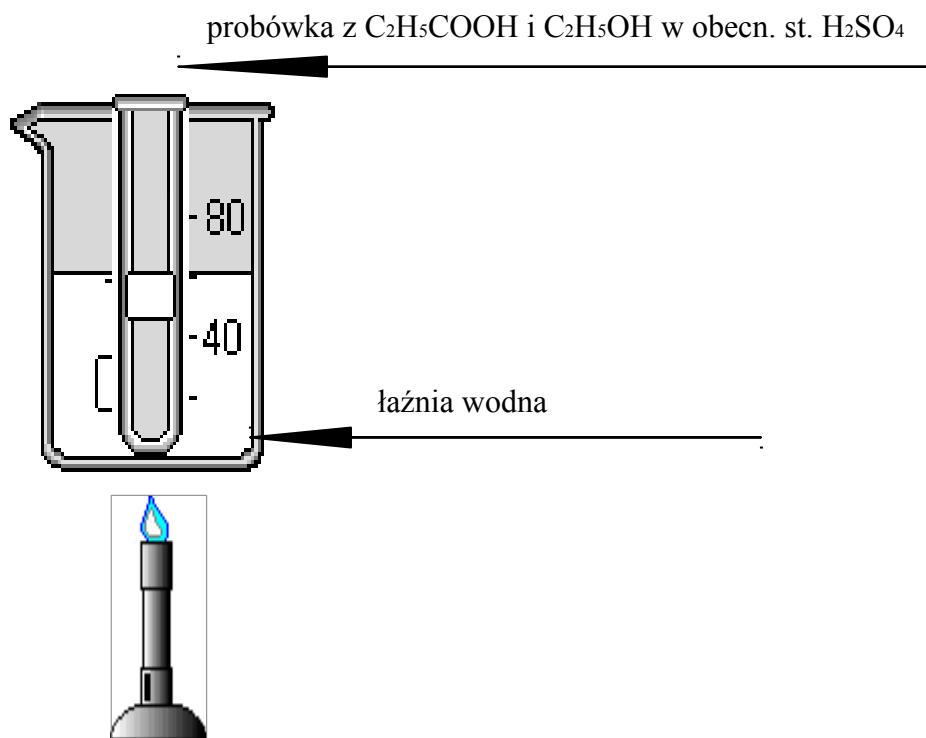
Uzupełnij tekst - w miejsce kropek wstaw odpowiednie wyrażenia:

Związki chemiczne o budowie łańcuchowej, których cząsteczki składają się z bardzo dużej ilości wielokrotnie powtórzonych jednostek, noszą nazwę **polimerów**. Proces ich powstawania, polegający na połączeniu się cząsteczek substratu, któremu nie towarzyszy powstawanie żadnych produktów ubocznych, nosi miano **polimeryzacji**. Najmniejszy powtarzający się element łańcucha tej cząsteczki to **mer**.

- za poprawny jeden wyraz	0 pkt.
- za poprawne 2 wyrazy	1 pkt
- za poprawne 3 wyrazy	2 pkt.

Zadanie 6. [0-7 pkt.]

Zaprojektuj doświadczenie chemiczne, którego produkt otrzymasz używając etanolu i kwasu propionowego. Uwzględnij warunki przebiegu doświadczenia. Napisz równanie reakcji chemicznej na wzorach półstrukturalnych lub strukturalnych, zaznaczając w kółeczku elementy, z których powstaje woda oraz zaznacz w kółeczku nowo powstałe wiązanie chemiczne oraz podaj jego nazwę. Podaj nazwę reakcji chemicznej przebiegającej zgodnie z projektem doświadczenia oraz podaj nazwę zwyczajową i systematyczną nowo powstałego organicznego związku chemicznego.

Substancja, która powstała wskutek reakcji estryfikacji, to – propanian etylu (nazwa systematyczna) - propionian etylu (nazwa zwyczajowa).

Zadanie 7. [0-3 pkt.]

Uzupełnij tabelę, wpisując barwy wskaźników:

Substancja chemiczna	oranż metylowy	fenoloftaleina	uniwersalny papierek wskaźnikowy
glicerol	pomarańczowy/ żółty	bezbarwna	żółty
kwas octowy	czerwony	bezbarwna	czerwony
glicyna	pomarańczowy	bezbarwna	żółty
woda wapienna	żółty	malinowa	niebieski

Zadanie 8. [0-5 pkt.]

Przyporządkuj wyrażeniom (1-5) określenia (A-F), które je charakteryzują:

1.	Zaprawa hydrauliczna	A	Wywołuje denaturację białka
2.	Glicerol	B	Twardnieje pod wpływem tlenku węgla (IV)
3.	Etanol	C	Skała gipsowa
4.	Zaprawa murarska	D	Skała wapienna
5.	Alabaster	E	Ma właściwości lecznicze
		F	Twardnieje pod wpływem wody

Uzupełnij poniższą tabelę:

1.	F	2.	E	3.	A	4.	B	5.	C
----	----------	----	----------	----	----------	----	----------	----	----------

Zadanie 9. [0-5 pkt.]

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wpisz do tabeli literę **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe lub literę **F**, jeśli zdanie jest fałszywe.

L.p.	Zdanie	P/F
1	Wraz ze wzrostem liczby atomów węgla w cząsteczce alkanów wzrasta temperatura wrzenia.	P
2	Białka są zbudowane tylko z węgla, wodoru, tlenu i azotu.	F

3	Hydraty to sole uwodnione, które są zwykle nietrwałe termicznie.	P
4	W temperaturze 20°C i pod ciśnieniem 1013 hPa pierwsze trzy alkeny, o 2–4 atomach węgla w cząsteczce, są gazami.	P
5	Spożycie etanolu powoduje zaburzenia mowy i ślepotę.	F

Zadanie 10. [0-3 pkt.]

Wymień i wpisz do poniższej tabeli 7 grup organicznych związków chemicznych, posiadających w swojej budowie co najmniej jedno wiązanie podwójne lub potrójne, które poznałeś w zakresie programu nauczania chemii w gimnazjum.

A.	alkeny	E.	białka
B.	wyższe nienasycone kwasy karboksylowe	F.	aminokwasy
C.	estry	G.	alkiny
D.	tluszcze	F.	niższe kwasy karboksylowe

Zaliczano również uczniom inne odpowiedzi, np. cukry, aldehydy.

Zadanie 11. [0-3 pkt.]

Trzeba zaprojektować doświadczenie pod tytułem *Badanie nienasyconego charakteru etenu*. Sformułuj problem badawczy w formie pytania oraz dwie możliwe hipotezy do tego doświadczenia.

Problem badawczy: **Czy eten powoduje odbarwienie wody bromowej (lub roztworu manganianu(VII) potasu)?**

Hipotezy:

I. Eten powoduje odbarwienie roztworu manganianu(VII) potasu.

II. Eten nie powoduje odbarwienia roztworu manganianu(VII) potasu

Zadanie 12. [0-3 pkt.]

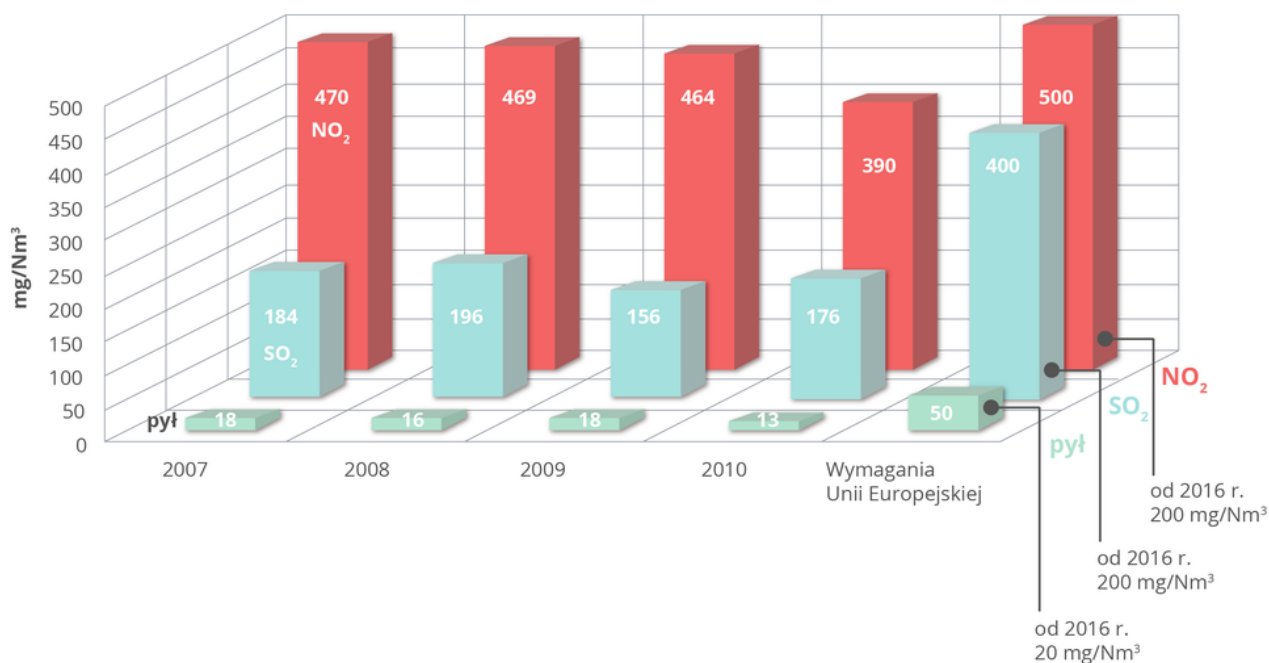
Wymień 6 zastosowań glicerolu, z uwzględnieniem gałęzi przemysłu:

1	Przemysł kosmetyczny (jest stosowany w kremach i balsamach nawilżających, pomadkach, produkcja niektórych gatunków mydeł)
2	Przemysł garbarski (skórzany) (jest wykorzystywany do zmiękczenia skóry)
3	Przemysł farmaceutyczny (produkcja syropów przeciwkaszlowych lub nitrogliceryny,

	czyli leku podawanego w chorobach serca, produkcja maści beztłuszczowych)
4	Przemysł spożywczy (produkcja suszonych owoców i wyrobów cukierniczych)
5	Przemysł monopolowy (słodzenie likierów)
6	Przemysł motoryzacyjny (glicerol jest składnikiem płynów hamulcowych i chłodniczych)
7	Przemysł zbrojeniowy (produkcja materiałów wybuchowych)
8	Przemysł chemiczny (produkcja barwników i farb graficznych)
9	Przemysł tytoniowy (składnik płynów do napełniania e-papierosów)

Zadanie 13. [0-4 pkt.]

Na podstawie poniższego wykresu oceń prawdziwość zdań zamieszczonych w tabeli, wpisując **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe lub **F**, jeśli zdanie jest fałszywe.

Źródło: <https://user.epodreczniki.pl>

W przypadku emisji pyłów od 2007 r. obserwujemy tendencję spadkową	F
W roku 2009 obserwujemy tendencję spadkową emisji wszystkich zanieczyszczeń (pyłów, tlenku siarki (IV), tlenku azotu (IV)) w stosunku do roku 2007.	F
W przypadku emisji tlenku azotu (IV) od 2007 r. obserwujemy tendencję spadkową	P
Zanieczyszczenia emitowane do atmosfery w latach 2007-2010 nie przekraczały norm Unii Europejskiej.	P

Zadanie 14. [0-1 pkt]

Spośród odpowiedzi A-F dobierz je tak, by utworzyły zdanie prawdziwe i wypisz litery poniżej:

Mgła jest	A	mieszaniną niejednorodną	ponieważ	D	jej składników nie możemy rozróżnić gołym okiem
	B	mieszaniną jednorodną		E	jest zawiesiną bardzo małych kropeł wody w powietrzu
	C	związkiem chemicznym		F	zbudowana jest z atomów wodoru i tlenu

Odp.: A, E

Zadanie 15. [0-1 pkt]

Poprawną odpowiedź zaznacz „X” w okienku po lewej stronie. Kontrakcja jest zjawiskiem fizycznym, które zachodzi w przypadku mieszania ze sobą:

- A. wody z tlenkiem węgla (IV)
- B. herbaty i cukru
- C. wody i etanolu
- D. wody i mleka

Zadanie 16. [0-3 pkt.]

Zaznacz „X” w okienku po lewej stronie zdania, które są nieprawdziwe.

- ★ A. Utlenianie to łączenie się tlenu tylko z pierwiastkami zawartymi w żywności, zachodzące w organizmach żywych.
- ★ B. Obecność tlenu jest niezbędna w procesie świecenia żarówki.
- C. Wiązanie kowalencyjne powstaje pomiędzy atomami tego samego pierwiastka.
- ★ D. Pleśnienie chleba jest zjawiskiem fizycznym.

Zadanie 17. [0-3 pkt.]

Wskaż te z podanych zapisów, które oznaczają cząsteczki, atomy i jony oraz pogrupuj je i zapisz do tabeli poniżej.

- A. Al^{3+}
- B. Pb
- C. Cl_2
- D. Cl^-
- E. 4 Cu
- F. Fe_2O_3
- G. PO_4^{3-}

cząsteczki	atomy	jony
Cl ₂	Pb	Al ³⁺
Fe ₂ O ₃	4 Cu	Cl ⁻
		PO ₄ ³⁻

Zadanie 18. [0-3 pkt.]

Do podanych poniżej wzorów sumarycznych dobierz poprawne nazwy. Obok każdego wzoru zaznacz kółeczkiem litery przyporządkowane odpowiednim nazwom.

I. C ₁₂ H ₂₂ O ₁₁	A / B / C / D / E / F / G
II. C ₆ H ₁₂ O ₆	A / B / C / D / E / F / G
III. CH ₃ NH ₂	A / B / C / D / E / F / G
IV. (C ₆ H ₁₀ O ₅) _n	A / B / C / D / E / F / G
V. CH ₂ (NH ₂) – COOH	A / B / C / D / E / F / G

A. fruktoza, B. glicyna, C. skrobia, D. glukoza, E. metyloamina, F. celuloza, G. sacharoza

I. G

II. A, D

III. - E

IV. C, F

V. B

Zadanie 19. [0-1 pkt]

Poprawną odpowiedź zaznacz „X” w okienku po lewej stronie. Głównym składnikiem skał wapiennych jest:

- A. CaCl₂
- B. CaCO₃
- C. Ca₃(PO₄)₂
- D. CaSO₄

Zadanie 20. [0-1 pkt]

Poprawną odpowiedź zaznacz „X” w okienku po lewej stronie. Produktem reakcji tlenku siarki (VI) z tlenkiem sodu jest:

- A. Na_2SO_4 i H_2O
- B. Na_2SO_3
- C. Na_2SO_4 i H_2
- D. Na_2SO_4